

NOVICA

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 1. aprila 1854.

List 26.

Gnojenje z rastlinami.

Z rastlinami ali z zelenjado njive gnojiti (grüne Düngung) jim sicer ne zaleže sploh toliko kot zaleže dober gnoj iz hleva, vendar ni prav, da se pri nas gnoj iz zelenjad zanemarja. In zakaj ni prav? — zato, ker prvič: zeleno gnojenje včasih še prekosi živinski gnoj, ker to, kar je meso mesojedni živali, je gnojenje z zelenjado rastlinam, — in drugič, ker je zeleni gnoj dostikrat bolji kup, kakor gnojenje z živinskim gnojem.

Ktere rastline pa so za podoranje pripravne?

Gnoj nadomestovati ni vsaka rastlina pripravna. Da je pripravna, mora imeti sledeče lastnosti:

1. Mora biti takošne natore, da je v stanu dokaj živeža izpod neba v-se poserkati in poserkano dobro prekuhati, — mora tedaj tako rekoč bolj od zraka „od ljufta“ živeti kakor pa od zemlje. Naj bolje rastline te verste so tako imenovane mastne rastline, — le škoda, da botanikarji ne morejo kmetovavcem tacih rastlin svetovati, katerih bi se dalo obilo v ta namen pridelovati; med kmetijskimi rastlinami pa spadajo tu sem tiste, ki se štejejo med sočivnate in pa ajda. Od teh rastlin je znano, da povzijejo le četerti del iz zemlje za svojo rast, tričetert svojih obstojnih delov pa so dobile iz zraka; ako se tedaj za gnoj podorjejo, pride zemljišu vsih teh tričetert na dobro. Recimo, da pridelk grahorke, ki smo jo le za pridobitvo gnoja sejali, znese v suhem stanu 20 centov, tedaj pride 15 centov tega pridelka zemljišu za gnoj, in to je že dosti, da si kmetovavec naklone srednji žitni pridelk.

2. Rastlina mora biti take natore, da gnjilec, ki ga dobiva iz zemlje in iz zraka, dobro obderži in ga potem, ko je za gnoj podorana bila, drugim na tisti njivi rastečim sadežem oddaja. Ako pregledamo rastline, ki so zavolj gnjilca v steblih in perji za zeleni gnoj pripravne, so po versti te le:

Repno perje, ki ima čez 4 odstotke in pol gnjilca v sebi; ker je ogeršica zlo enaka repi, je tudi ta, dokler je zelena in ni še semena nastavila, za gnojenje posebno dobra. Zato v Normandii zimsko ogeršico za gnoj podorjejo in potem sejejo pšenico in je pridelajo obilo; tudi Nizozemci ne morejo prehvaliti zelne ga perja za gnoj;

perje mnogoverstne pese, ki ima le malo manj gnjilca v sebi kakor repno perje;

za tem pride zelno perje;

po tem štajarska in nemška detelja (imate blizo 2 odstotka gnjilca v sebi);

za tema pride grahorca (ima čez poldrugi odstotek gnjilca);

za njo grah (ima čez 1 odstotek gnjilca);

za grahom pride lupinka (Lupine), ki ima blizo pol odstotka gnjilca v sebi;

za to pride ajda, ki ima četert odstotka gnjilca v sebi. (Dalje sledi.)

Asekuracija ognja v Gradcu lansko leto.

Po vsakoletni navadi naznanimo tudi letos stan Graške asekuracije, ki se smé po pravici bratovšina imenovati, ker objéna štajarsko, krajnsko in koroško deželo in po oškodnini, ki je je pogorelcem odrajtala lani iz doneskov vpisanih deležnikov, tarifo asekuracije za letos določuje. Zato ni tarifa pri ti asekuraciji stanovitna in ne more stanovitna biti, ker, če je več asekurantov, manjši je tarifa, in če bi se vsak gospodar asekuriral pri nji, bi utegnilo letno plačilo tako majhno biti, kakor pri nobeni drugi biti ne more.

Za letošnje leto je tarifa zavarovanja postavljena na 12 krajc. od 100 fl. klasne vrednosti za vse tiste, ki so že poprej ali do konca marca lani pristopili; — tisti pa, ki so lani pozneje pristopili, plačajo 9 krajc., če so pristopili lani še le mesca aprila, maja in junia, — če so pristopili mesca julia, augusta in septembra, plačajo le 6 krajc., — pristopniki mesca oktobra ali novembra pa 3 krajc.

Pristopilo je pa lani, čeravno je bila tarifa na 18 krajc. povikšana, spet veliko novih deležnikov, namreč 1680, in sicer iz Štajarskega 1019, iz Krajnskega 356, iz Koroškega 305; število na novo asekuriranih poslopij se je pomnožilo za 3870, tako, da je bilo konec lanskega leta asekuriranih poslopij za 67 mil. 573.850 fl. klasne vrednosti, in scer od 37.373 gospodarjev na Štajarskem z 40 mil. 107.200 fl., od 15.645 gospodarjev na Koroškem z 17 mil. 662.625 fl., od 11.388 gospodarjev na Krajnskem z 9 mil. 804.025 fl.

Požarov med zavarovanci te asekuracije je lani bilo 171; pogorelo je 218 gospodarjev z 308 poslopij, večina teh je pogorela do tal, nekatere pa so bile le malo poškodovane. Škode se je povernilo za 106.218 fl., namreč štajarcem 65.415 fl., Korošcem 26.010 fl., Krajncem 14.793 fl.; 494 fl. 40 kr. pa se je darovalo takem ljudem, ki so posebno pridno pomagali oginj gasiti.

Druge asekuracije po pravici tožijo, da je pogorelcov pri njih vsako leto več; — Graška zamore vesela biti, da jih ni bilo preveč. Vzrok tega so posebne postave te družbe, da pogorelec mora tako zidati pogorišče, da je bolj ognja varno, in ker se je spet lani 379 pohištév namest s slamo in skodlami pokrilo s ceglom, se napravilo 214 zidanih opažev, popravilo 35 dimnikov, na hiše naredilo iznova 28 strelovodov, 109 poslopij pa prestavilo na bolj varne kraje, se tako od leta do leta poslopja pri ti asekuraciji zapisanih deležnih varniši delajo in tako nevarnost manjša.